

การเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณี
ผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร
ACCESSIBILITY TO SOCIAL SERVICES OF PEOPLE WITH HIV/AIDS AND THEIR
FAMILIES : A CASE STUDY OF SERVICE USERS OF COMMUNITY WELFARE
PROTECTION CENTERS IN BANGKOK

โดย
นางสาวสุนิสา ยุทธโกศา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2556

วิทยานิพนธ์

การเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว
: ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร
Accessibility to Social Services of People with HIV/AIDS and their Families
: A Case Study of Services Users of Community Welfare Protection Centers
in Bangkok

ชื่อนักศึกษา

นางสาวสุนิสา ยุทธโกศา

รหัสประจำตัว

524002

สาขาวิชา

บูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม

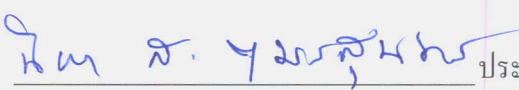
ปีการศึกษา

2555

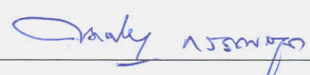
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

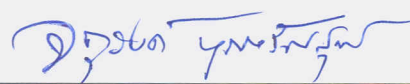

(รองศาสตราจารย์อัสยา จันทร์วิธานุชิต) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์นิภา ส. ดุมรสุนทร) ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล) กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัตติยา กรรณสูต) กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร) กรรมการ

วิทยานิพนธ์ การเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร
 Accessibility to Social Services of People with HIV/AIDS and their Families : A Case Study of Service Users of Community Welfare Protection Centers in Bangkok

ชื่อนักศึกษา นางสาวสุนิสา ยุทธโกศา

รหัสประจำตัว 524002

สาขาวิชา บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา นโยบายสวัสดิการสังคม

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษากการเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสาร และความต้องการในการจัดบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว การเข้าถึงบริการทางสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการทางสังคม และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการทางสังคมของทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว ที่มาใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 338 คน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพ โสด จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ตนเองอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำงาน รายได้ครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท มีภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอ และมีหนี้สินจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องอุปการะ 1 – 4 คน อาศัยอยู่กับครอบครัว และระยะเวลาการติดเชื้ออยู่ระหว่าง 0 – 10 ปี การรับรู้ข้อมูล-ข่าวสาร ผู้รับบริการส่วนใหญ่จะทราบข้อมูลมาจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาล สำนักงานเขต เป็นต้น ข้อมูล-ข่าวสารได้สร้างความเข้าใจในระดับปานกลาง การรับรู้ข้อมูล-ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ ส่วนใหญ่จะรับรู้งานบริการ การสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว และต้องการทราบข้อมูล-ข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการ การสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว เป็นอันดับ 1 ความต้องการบริการทางสังคม

ความต้องการระดับมากที่สุด คือ ความช่วยเหลือเรื่องอุปกรณ์การเรียนของบุตร/หลาน และเงินช่วยเหลือเป็นครั้งคราว

การเข้าถึงบริการบริการทางสังคมที่ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร จัดให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว พบว่า เรื่องการใช้บริการ งานบริการที่มีผู้ไปใช้บริการมากที่สุด คือ การสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว รองลงมา การสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพสตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์ และงานบริการที่ใช้บ่อยที่สุด การสงเคราะห์เด็กเข้าสถานสงเคราะห์ และการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ เรื่องความเหมาะสมของสิทธิประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือ งานบริการการสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว สิทธิประโยชน์ เงินช่วยเหลือครั้งละ 2,000 บาท รองลงมา งานบริการการสงเคราะห์เด็กเข้าสถานสงเคราะห์ สิทธิประโยชน์ รับผิดชอบที่ติดเชื้อเอชไอวี กำพริ้ว หรือถูกทอดทิ้ง เข้ารับการดูแล และรับการศึกษาในสถานสงเคราะห์ ของทางราชการ ความเหมาะสมของสิทธิประโยชน์ ที่น้อยที่สุด งานบริการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ (กรณีขออุปการะเด็กถูกทอดทิ้ง หรือบิดามารดาเสียชีวิต) สิทธิประโยชน์ ช่วยเหลือเป็นเงิน 1,000 บาท/เดือน ไปจนกว่าเด็กจะอายุ 18 ปีบริบูรณ์ หรือไม่ประสงค์จะศึกษาต่อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และ พบว่ามีตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว ระยะเวลาที่ติดเชื้อเอชไอวี/ป่วยเอดส์ การรับรู้เกี่ยวกับงานบริการทุกประเภท และความต้องการบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ป่วยเอดส์ และครอบครัว

แนวทางการจัดบริการทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี / ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ให้เข้ามา มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดบริการทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ต้องมีการประชาสัมพันธ์งานบริการต่างๆ ของหน่วยงาน ในเชิงรุก ตามหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และงานบริการต่างๆ ภาคเอกชน และประชาสังคม ได้แก่ องค์กรเอกชน อาสาสมัคร และชุมชน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ควรมีการสนับสนุนให้มีการจ้างงานผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ให้บุคคลเหล่านี้ได้ประกอบอาชีพตามความสามารถของตน เพื่อที่จะลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว ลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้มีตลาดเพื่อการค้าขายผลิตภัณฑ์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ อาสาสมัคร และชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน

ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ กับคนในชุมชน อาสาสมัครต่างๆ เข้าไปให้กำลังใจ รวมถึงดูแล ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ในกรณีที่บุคคลเหล่านั้น ไม่มีผู้ดูแล หรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรผลักดัน และประสานงานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีบทบาทและ ส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว ภาครัฐควรจัดให้มีสถานสงเคราะห์ หรือสถานที่พักพิงสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยโรคเอดส์

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ควรดำเนินการ ดังนี้ ส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วย โรคเอดส์ และครอบครัว ได้รับการพัฒนา และฝึกทักษะด้านอาชีพ รวมถึงสนับสนุนเรื่องทุนประกอบ อาชีพ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหน่วยงาน และงานบริการที่หน่วยงานจัดให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ สำนึกความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว จัดทำคู่มือ หรือแผนผัง กระบวนการ หรือขั้นตอนในการให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการจะได้ทราบขั้นตอน และระยะเวลาในการ ให้บริการของศูนย์ ติดตามผลภายหลังการช่วยเหลือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว รวมถึงมีการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการให้บริการให้มีการพัฒนา และตรงกับ ความต้องการของประชาชน

Thesis Title ACCESSIBILITY TO SOCIAL SERVICES OF PEOPLE WITH HIV/AIDS
AND THEIR FAMILIES: A CASE STUDY OF SERVICE USERS OF
COMMUNITY WELFARE PROTECTION CENTERS IN BANGKOK

By Miss Sunisa Yutthakosa

Identification No. 524002

Degree Master of Social Work (M.S.W.)

Major Integrated Social Welfare Policy

Academic Year 2012

ABSTRACT

The Study on Accessibility to Social Services of People with HIV/AIDS and Their Families: A Case Study of Service Users of Community Welfare Protection Centers in Bangkok aims to examine personal basic backgrounds, awareness of information and needs for social services of the people with HIV/AIDS and their families; accessibility to social services; factors affecting the accessibility to social services; and ways to provide social services for the people with HIV/AIDS and their families. A quantitative research methodology was used by specifically sampling 338 people with HIV/AIDS and their families, who were users of the services provided by Community Welfare Protection Centers in Bangkok.

Following are the research findings. Most service users were single males, with primary schooling. Being waged workers, their incomes ranged between 5,001 baht and 10,000 baht, most of which came from working payment. Their family incomes were in the range of 5,000-10,000 baht, which were so inadequate to meet their expenses that they were in debt. They had 1-4 dependants living with their families and the duration of infection was in the range of 0-10 years.

Regarding the awareness of information, most of them were informed by state agencies, such as public health centers, hospitals, district offices, etc. Such information gave them moderate understanding. Most of the services, related information they had, was about the state welfare benefits provided for people with HIV/AIDS and their families, such as the information they most needed. For the most needed social services, the people with HIV/AIDS and their families wanted to be given learning materials for their children and occasional child allowance.

Concerning the access to social services provided for the people with HIV/AIDS and their families by the people with HIV/AIDS in Bangkok, welfare benefits were most utilized; ranking second was occupational funding for women affected by AIDS. Provision of shelter for children and foster families was the least applied for. As for the benefit best fits their needs, the people with HIV/AIDS and their families requested for a 2,000-baht grant. Ranking second was the provision of state shelter, childcare and education for children, orphaned or abandoned children with HIV while the benefit least fit the recipients' needs was the provision of foster families (for abandoned children or those whose parents were dead) and 1,000-baht monthly allowance for the children up to the age of 18 or till they wanted to discontinue their education.

There were six statistically significant independent variables affecting the accessibility to social services of the people with HIV/AIDS and their families. They were sex, marital status, family income, duration of HIV/AIDS infection, awareness of all types of social services, and the needs for social services of the people with HIV/AIDS and their families.

The Guideline on the management of social services for people infected with HIV / AIDS patients and their families should be integrated into the relevant departments of the government, private sector, civil society for being on duty and participation in the social services to people infected with HIV / AIDS patients and their families, for the Government sector including Welfare Community Center, subject to do the promotion of the services by the agencies such as Hospitals, Health Centers, Public Relation and the Services, the private sector and civil society, including NGOs, volunteers and the community to provide assistance to people infected with HIV / AIDS patients and their families should be encouraged to employ people infected with HIV. / AIDS to get these people a job by their ability. In order to reduce the expenses of the family and reduce reliance take help from government agencies. Supporting for the market to trade the products infected with HIV / AIDS .Volunteers and the community perform the coordinator role between the Government Sector and Private sector. To advice and give them a knowledge about how to live with people who Infected with HIV / AIDS and people in the community. The volunteers will encourage and care for HIV infection / AIDS incase they have no one to take care or incapable to help themselves.

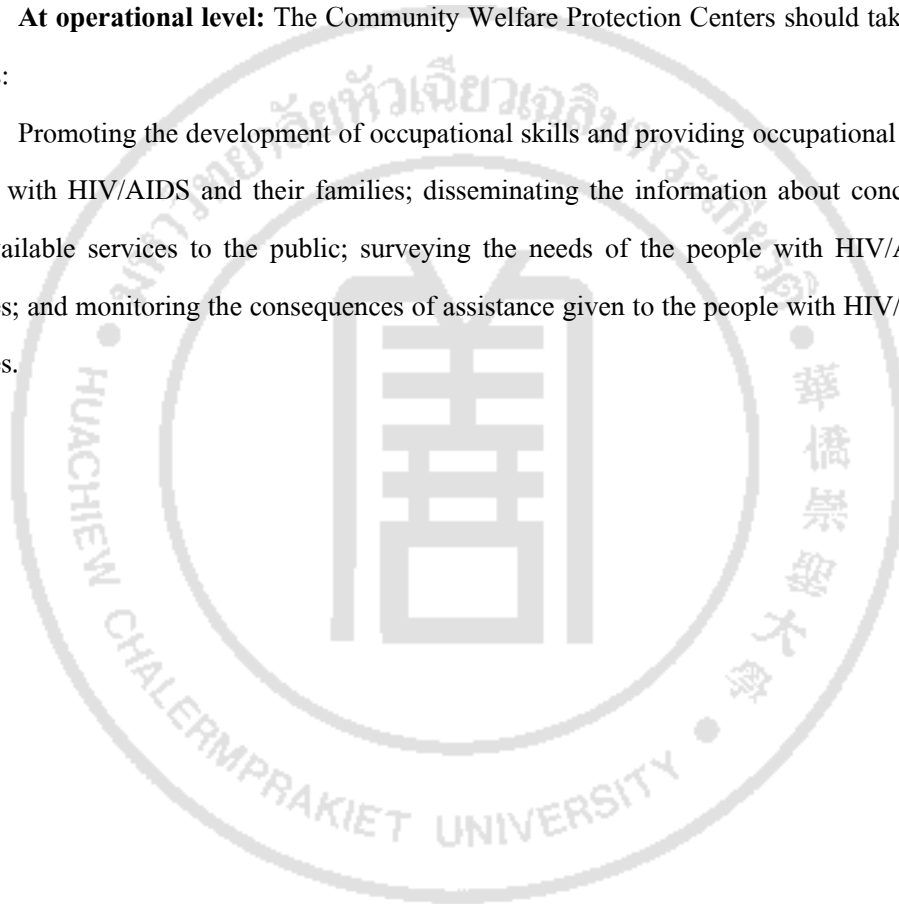
Below are recommendations for ways to provide such social services.

At policy level:

The Ministry of Social Development and Human Security should promote and coordinate with such concerned agencies as public, private, and civil society organizations as well as local administration organizations, to take active role in providing social welfare benefits for the people with HIV/AIDS and their families. The state should provide halfway houses or places of refuge for the people with HIV/AIDS.

At operational level: The Community Welfare Protection Centers should take the following actions:

Promoting the development of occupational skills and providing occupational funding for the people with HIV/AIDS and their families; disseminating the information about concerned agencies and available services to the public; surveying the needs of the people with HIV/AIDS and their families; and monitoring the consequences of assistance given to the people with HIV/AIDS and their families.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์ คุณเล เอาใจใส่อย่างดี ยิ่งจากอาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัตติยา วรรณสุต อาจารย์ และอาจารย์ ดร.จตุรงค์ บุญขจรตันสุนทร กรรมการวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์นิภา ส.ตุ้มรสุนทร ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้อง มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.จตุรงค์ บุญขจรตันสุนทร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำกับผู้วิจัยในเวลา ประสบปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาและอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณเพื่อน ๆ MSW รุ่น 17 ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาเพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ ซึ่งหากไม่มีทุกท่านในวันนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ในวันนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 - 12 และบุคลากรในศูนย์ฯ ที่เป็นผู้สัมภาษณ์แบบสอบถาม ที่ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

ขอบคุณ ผู้อำนวยการ และเพื่อน ๆ พี่ ๆ ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 8 (เดิม) ที่ช่วยเหลือข้าพเจ้าในหลายๆอย่างเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของข้าพเจ้า

ขอขอบคุณ คุณภักทนนันท์ ขวัญอยู่ นักวิชาการสถิติชำนาญการ และ คุณกฤตวรรณ สาหร่าย MSW รุ่น 16 ผู้ที่คอยช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้วิจัยในการวิเคราะห์สถิติในส่วนของบทที่ 4 การวิเคราะห์สถิติ งานวิจัยเล่มนี้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณธนะชัย บัวบุปผา (พี่ชัย) ผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยในการจัดรูปแบบของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอบคุณ คุณมณีรัตน์ ประจงดี (หญิง) และคุณรพีภัทร ลัทธิ (พี่นุช) ที่ช่วยจัดรูปแบบ จะจัดทำ
เล่มในการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณปราณี เลหาพิบูลย์กุล (พี่ปรา) ที่ให้คำแนะนำ สำหรับข้อมูลที่ให้นำเสนอในการ
สอบป้องกันวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณแม่และพ่อ คุณวาณี สกุลแพทย์ และ คุณสุริยา ยุทธ โทศา ที่ได้ให้การช่วยเหลือลูก
มาโดยตลอดและมุ่งมั่นใจในตัวลูกคนนี้เสมอว่าลูกต้องเรียนจบ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่พระคุณบิดา มารดา
ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

สุนิสา ยุทธ โทศา

